

EIS-nieuws

Nieuws van het bestuur

Het bestuur heeft voor 1997 een beleidslijn uitgezet met drie speerpunten. Op de eerste plaats willen we de betrokkenheid van de werkgroepen bij EIS vergroten. Daarvoor wordt in overleg met het Centraal Bureau een aanpak uitgewerkt. Gedacht wordt bijvoorbeeld aan een werkgroependag, het regelmatig laten verschijnen van de Nieuwsbrief en het beschikbaar stellen van hulpmiddelen zoals een geautomatiseerde vindplaatsenlijst, een invoerprogramma en dergelijke. Tevens zal worden bekeken of het bestaande netwerk van werkgroepen en werkgroepjes een betere structuur kan krijgen. Op de tweede plaats krijgt het opschonen van het EIS-bestand grote aandacht. In de loop van de jaren zijn door tussentijdse aanpassingen kleine of grote verschillen binnen de bestandsstructuur opgetreden. De deelbestanden die daardoor zijn ontstaan, maken het opzoeken van gegevens op dit moment een tijdrovende zaak. Verbetering van de bestandsstructuur vereenvoudigt de dienstverlening aan de werkgroepen.

Op de derde plaats willen we meer aandacht schenken aan de publikaties van EIS. Het gaat om de Faunistische Mededelingen, waarin werkgroepen kortere of langere artikelen kunnen plaatsen. Daarnaast wordt samen met het Nationaal Natuurhistorisch Museum en, in een aantal gevallen, de KNNV, gewerkt aan de serie Fauna van Nederland. Binnenkort verschijnt daarvan het eerste deel.

Naast deze verbeterpunten blijft de samenwerking met andere groepen en het, al dan niet door derden betaald, uitvoeren van projecten onze aandacht houden.

Het huidige stichtingsbestuur van EIS-Nederland bestaat uit zes personen en is inmiddels al weer vier jaar actief. Drie bestuursleden hebben te kennen gegeven om persoonlijke redenen hun plaats met ingang van 1997 ter beschikking te willen stellen. Hoewel in de statuten van de stichting geen formele termijnen zijn aangegeven voor de zittingsduur van bestuursleden, vinden we dat het aanstaande vertrek van drie bestuursleden de start kan zijn van een meer rolverende bestuurssamenstelling. Nieuw bloed in het bestuur betekent vaak nieuwe ideeën en nieuwe impulsen. In de volgende nieuwsbrief willen we het nieuwe bestuur aan U voorstellen. Aangezien de basis van EIS wordt gevormd door de werkgroepen willen we er naar streven de bestuurssamenstelling zoveel mogelijk een afspiegeling te laten zijn van deze werkgroepen. Als U belangstelling hebt voor een bestuursfunctie, dan nodigen we U graag uit ons dit voor 1 maart 1997 te laten weten.

Ad Mol, secretaris

Resultaten enquête Nieuwsbrief 24

De vragenlijst bij nieuwsbrief 24 had als doel informatie te verkrijgen over de interesses van de betrokkenen bij EIS. Een nevendoeel was het opschonen van het adressenbestand. Omdat dit laatste misschien niet voor iedereen duidelijk was, is bij dit nummer een antwoordstrook bijgevoegd, waarop men kan invullen dat men toch prijs stelt op het krijgen van de nieuwsbrief. Diegenen die dit formulier niet terugzenden zullen uit het adressenbestand verwijderd worden. Voor de duidelijkheid: dit geldt dus niet indien men de vragenlijst bij nieuwsbrief 24 al ingevuld had.

De informatie van de enquête zal bij EIS gebruikt worden om meer in te springen op de wensen van de medewerkers. Een eerste vooruitgang is dat een ieder die waarnemingen naar EIS opstuurt een ontvangstbevestiging van Marian Out krijgt. Hieronder volgt een korte samenvatting van de resultaten van de enquête.

De vragenlijst werd ingevuld door 301 van de in totaal 742 personen en instellingen die de nieuwsbrief ontvangen. Mariana Out heeft alle gegevens beschikbaar gemaakt door ze op overzichtelijke wijze in een database in te voeren.

Van de 300 personen (we kregen één formulier zonder naam) zijn er 167 momenteel niet actief voor EIS. Daarvan zijn er 57 vroeger actief geweest en 41 personen zijn nog niet actief, maar willen dit wel worden. Anderen ontvingen de nieuwsbrief voor werk (69), voor de bibliotheek/als ruilabonnement (17) of gewoon uit interesse (5). De 49 personen die niet meer actief zijn voerden als belangrijkste redenen aan: tijdgebrek (30), andere bezigheden (10), leeftijd (7) en verhuizing (5).

Hieronder volgen de belangrijkste categorieën zoals die aangeduid zijn door de 133 personen die aangaven wel voor EIS actief te zijn:

- 114 medewerker werkgroep
- 23 coördinator werkgroep
- 8 hulp activiteiten
- 5 bestuurslid
- 3 redacteur Nederlandse Faunistische Mededelingen
- 1 redacteur nieuwsbrief

Anderen waren nog niet actief, maar wilden dit wel worden:

- 36 medewerker werkgroep
- 10 coördinator werkgroep
- 9 hulp bij EIS-activiteiten
- 3 redacteur Nederlandse Faunistische Mededelingen
- 0 redacteur Nieuwsbrief EIS-Nederland
- 0 bestuurslid

Uit de vraag of er belangstelling bestaat voor een abonnement op de Nederlandse Faunistische Mededelingen bleek dat niet iedereen weet wat het tijdschrift inhoudt. Daarom wordt dit op pagina 13 nog eens uitgelegd.

Tot slot een aantal van de opmerkingen en suggesties voor EIS:

- EIS zou meer naar buiten moeten treden
- EIS zou meer determinatiewerken voor beginners moeten verzorgen, danwel stimuleren
- de service naar de werkgroepen en medewerkers toe zou moeten verbeteren
- de uitgaven van EIS zijn aantrekkelijk en informatief
- het faunistisch werk aan ongewervelden is belangrijk voor natuur-liefhebbers, beleid en beheer
- de uitwisselbaarheid tussen de EIS-bestanden en ORDE-bestanden zou geoptimaliseerd moeten worden

We willen iedereen bedanken die de moeite heeft genomen om het vragenformulier in te vullen.

Roy Kleukers & Wouter van Steenis

Tijdschriften van EIS-Nederland

Uit de enquête bij nieuwsbrief 24 (zie p. 12) bleek dat veel personen niet goed weten wat het tijdschrift Nederlandse Faunistische Mededelingen precies inhoudt. Daarom nu iets meer informatie over dit tijdschrift en andere publikaties van EIS-Nederland (voor prijzen zie los bestelformulier).

Nederlandse Faunistische Mededelingen

Begonnen als een serie verspreidingsatlassen, krijgt de Nederlandse Faunistische Mededelingen steeds meer het karakter van een tijdschrift over de faunistiek van ongewervelden. Nummer 5 bevatte bijvoorbeeld enkele korte artikelen over zeldzame Nederlandse zweefvliegen, nieuwe vondsten van een bijzondere pissebed, maar ook naamlijsten van de Nederlandse snuitkevers en bladhaantjes en een overzicht van nieuwe vondsten van Microlepidoptera. In 1997 zullen tenminste drie nummers verschijnen. Als eerste nummer 6 met de verspreidingsatlas van de kortschildkevers uit het genus *Stenus*. Deze ligt binnenkort bij de drukker en kan nu besteld worden. Daarna zijn een nummer met artikelen over muggen en kevers en de basisrapporten van de Rode Lijst van de sprinkhanen van de libellen te verwachten. Diverse andere manuscripten zijn in portefeuille of voorbereiding.

Nieuwsbrief EIS-Nederland

Aanvankelijk was de inhoud van de nieuwsbrief erg divers, met artikelen, boekbesprekingen, informatie over de werkgroepen, naamlijsten en discussiestukken. Sinds nummer 23 is de nieuwsbrief echt een nieuwsbrief. Dat wil zeggen, het blad is bedoeld om de werkgroepen te informeren. Inhoudelijke artikelen kunnen worden geplaatst in de Nederlandse Faunistische Mededelingen.

Instructies voor medewerkers EIS-Nederland

Naast algemene handleiding van Van Tol (1979) die nu inmiddels verouderd is, zijn voor een aantal projecten aparte handleidingen verschenen. De laatste in deze serie is die van het sprinkhanenproject uit 1991.

Roy Kleukers

EIS-Internationaal

In het voorjaar van 1996 (27-28 mei) vond in Killarney, Ierland, een colloquium plaats van de Group of Experts on Invertebrates of the Bern Convention, voorafgaand aan de reguliere jaarlijkse vergadering van de expertgroep op 29 mei. Geen van beide waren officiële E.I.S.-aangelegenheden, maar er zitten wel erg veel comité-leden van E.I.S. in de exportgroep, verklaarbaar omdat de instelling van de expertgroep ooit op initiatief van E.I.S. heeft plaatsgevonden.

In aansluiting op deze Europese bijeenkomst werd veldwerk uitgevoerd door een groep van zes personen, en dat was wel een E.I.S.-aangelegenheid. Gedurende vier dagen (30 mei t/m 2 juni) werden een groot aantal uiteenlopende biotopen en interessante terreinen bezocht in Killarney National Park. De parkbeheerders hebben eigenlijk nog geen goed inzicht in de waarde van het park voor ongewervelde dieren. Zoals gebruikelijk zijn er wel vogeltellingen uitgevoerd en vegetatieopnamen gemaakt en weet men waar de geïntroduceerde herten zich ophouden, maar van insecten zijn slechts losse waarnemingen beschikbaar, van de dagvlinders wat meer dan van andere insectengroepen, van de overige groepen van ongewervelden eigenlijk vrijwel niets.

Wij hebben ons best gedaan de terreinen voor enkele groepen te bemonsteren: loopkevers, mieren, miljoen- en duizendpoten, molusken, spinnen en zweefvliegen. Begin volgend jaar zal ik alle

gegevens binnen krijgen en een rapport samenstellen. Doel van dit soort veldwerk is om te laten zien waartoe E.I.S. in staat is. Tot dit type activiteit werd indertijd besloten om E.I.S. ook iets te laten ondernemen in de jaren tussen de colloquia in. In 1997 wordt het colloquium in Debrecen (Hongarije) gehouden, het jaar daarna zal dan weer een excursie worden georganiseerd. Het excursiedoel is nog niet helemaal uitgekristalliseerd, maar men denkt aan Lapland. U hoort daar nog van.

P. J. van Helsdingen

Programmatuur

Hieronder volgt een stukje over computer-software, dat een enigszins verkorte versie is van de tekst in de sprinkhanenatlas.

Tegenwoordig zijn er diverse programma's, waar men gegevens mee kan bewerken, al dan niet gratis te verkrijgen. Sommige van die programma's omvatten alle facetten van het gegevensbeheer, andere betreffen alleen maar één facet, bijv. kaartjes maken. Enkele programma's worden kort beschreven, veel meer informatie wordt geleverd op de bio-software home-page van Marco Bleeker:

Chez Marco's Botanische Pagina's:

http://www.euronet.nl/users/mbleeker/index_nl.html

Databeheer

ORDE 3.1 (Vorst & Fokker 1995), uitgegeven door de Nederlandse Entomologische Vereniging. Een fraai Windows programma, waarbij de vindplaats de basis is. Wordt geleverd met soortenlijsten van de meeste Nederlandse insecten en spinnen. In één bestand kan men gegevens van één 'orde' invoeren. Een orde is echter te fabriceren door een eigen soortenlijst te maken. Men kan allerlei fraaie kaartjes maken en printen, (nog) alleen van Nederland. De omvang van het aantal vindplaatsen is beperkt tot ruim 8000. Omzetten naar EIS bestanden en vice versa is mogelijk, maar vraagt wel enig werk. Prijs: gratis voor leden van de NEV, anders f 75,-. Verkrijgbaar bij bibliotheek Nederlandse Entomologische Vereniging (Postbus 94766, 1090 GT Amsterdam). Informatie: <http://www.cs.ruu.nl/people/jeroen/orde/>

FAUNIST 2.1 (Van Veen 1996). Een analyse programma voor faunistische gegevens. Bevat een eenvoudige invoermodule op basis van het EIS formaat. Bestanden zijn simpele ASCII bestanden die eenvoudig om te zetten zijn naar andere formaten (zoals ORDE). Kan ook Paradox bestanden lezen. Kaartjes van Nederland en België, grafisch minder fraai dan bij ORDE, maar de analyse mogelijkheden (bijv. analyse van verspreidingspatronen) zeer uitgebreid. Voorbereid voor uitbreiding naar Europa. Er is een public domain versie, het volledige programma kost f 70,-. Binnenkort via EIS verkrijgbaar, de PC versie kan van Marco Bleeker's homepage worden gehaald.

Kartering

EISKAART 0.9A (Fokker & Vorst 1996). De karteringsmodule van ORDE aangepast voor het werken met grote databases, waaruit eerst een delimited ASCII bestand gegenereerd moet worden. Kan kaartjes ook uitvoeren als Postscript-bestanden. De Nederlandse kaarten in dit boek zijn met dit programma gemaakt. Op dit moment is het programma alleen als β -versie beschikbaar bij EIS. Verkrijgbaarheid nog niet bekend, waarschijnlijk later via EIS.

STIPT (P. Frigge, IKC-N, Wageningen). Programma voor het printen van verspreidingskaartjes op Amersfoort-coördinaten. Bevat kaarten van Nederland en de provincies. De gegevens moeten per soort in een simpel ASCII bestand met Amersfoort-coördinaten ingevoerd

[zie verder p. 15]

En in 1997...

Naast de verhuizing (zie hierna) en de reguliere werkzaamheden zal ook 1997 weer een keur van activiteiten kennen. Van groot belang is de afspraak om een drietal boeken in de serie Nederlandse Fauna gepubliceerd te krijgen. Om het redactiewerk daarvan soepel te laten verlopen heeft het Nationaal Natuurhistorisch Museum geld gereserveerd om ondergetekende voor een deel van zijn werkzaamheden voor het bureau te laten vervangen. Op dit moment wordt aan de invulling van die vervanging gewerkt.

Een greep uit de plannen:

- 2 nieuwsbrieven, waarvan dit de eerste is
- een werkgroependag
- verschijnen van 3 delen Nederlandse Faunistische Mededelingen.
- bestandswerk aan de libellenbestanden ter voorbereiding van de atlas
- presentatie van twee Rode Lijsten (sprinkhanen/krekels en libellen)
- voltooien van de plaatsnamenlijst en beschikbaarstelling aan medewerkers
- maken verspreidingskaarten e.d. ten behoeve van de boeken over zoetwatermollusken en loopkevers
- opschonen databank en converteren naar uniform formaat

Verhuizing

Ja, u leest het goed, EIS gaat verhuizen. Zoals we al in nieuwsbrief 24 berichtten (p. 13) is het Nationaal Natuurhistorisch Museum bezig met nieuwbouw. Dit jaar zal die nieuwbouw klaar zijn, naar verwachting in april, door vorst mogelijk iets later. De nieuwe permanente exposities worden in het voorjaar van 1998 geopend, voor die tijd zullen alle medewerkers en een groot deel van de collecties verhuisd moeten zijn. Hoewel we de datum nog niet precies weten, kunt u ervan uitgaan dat het EIS-bureau in 1997 overgaat naar de nieuwbouw aan de Darwinweg/Pesthuislaan. Dit is vlak achter het Academisch Ziekenhuis, en minder dan 5 minuten lopen van het Centraal Station van Leiden. In de volgende nieuwsbrief meer.

Hoewel we proberen de service aan ieder zo goed mogelijk te blijven geven, zal de verhuizing zeker betekenen dat we gedurende een bepaalde tijd moeilijker te bereiken zijn, en een bepaalde tijd alle andere werkzaamheden stil liggen.

E-mail adres

Sinds kort zijn de medewerkers van EIS ook per E-mail te bereiken. Voor algemene zaken kunt u het beste het algemene EIS-adres benaderen. De adressen van tijdelijke medewerkers zijn natuurlijk alleen te gebruiken gedurende hun aanstelling hier.

EIS@nnm.nl
nieukerken@nnm.nl
out@nnm.nl
wasscher@nnm.nl
stroo@nnm.nl
kleukers@nnm.nl

Voor andere medewerkers van het NNM geldt een gelijksoortige adressering: achternaam@nnm.nl. Voorvoegsels worden weggelaten.

Bereikbaarheid bureau EIS

Hoewel het bureau in principe bijna altijd te bereiken is, willen we een ieder vragen zich zoveel mogelijk aan de volgende richtlijnen te houden.

Bestellingen: graag schriftelijk (formulier!) of per e-mail. Betalingen na ontvangst nota.

Inlichtingen over bestand, EIS algemeen, etc. Telefonisch elke dag van 9.00-12.30 op 071-5162670. Marian Out is degene die binnenkomende vragen in eerste instantie behandelt. Zij is alleen 's ochtends aanwezig. In dringende gevallen kunt u ook 's middags bellen, behalve vrijdag. Bij vragen die niet direct antwoord behoeven kunt u overwegen e-mail te gebruiken (aan: eis@nnm.nl).

Een tip: We krijgen als Centraal Bureau veel verzoeken, vragen en opmerkingen. Indien U snel antwoord wilt krijgen helpt het als U per brief of e-mail slechts één onderwerp behandelt. Dat vergemakkelijkt voor ons het beantwoorden en het opbergen van de correspondentie. Bij brieven kunt U natuurlijk meer vragen op verschillende bladzijden in één envelop stoppen.

Inlichtingen over speciale diergroepen: werkgroep-coördinatoren (zie laatste pagina)

Inlichtingen over beleid: bestuur EIS, secretaris A.W.M. Mol, Marie Koenenstraat 12, 5242 EA Rosmalen. Tel. 073-5219621 (buiten kantooruren).

Insturen formulieren: aan coördinator of gratis aan: EIS-NL, Antwoordnummer 10430, 2300 WB Leiden

Erik J. van Nieukerken

[programmatuur, vervolg van p. 13]

worden. Er is ook een batch programmaatje om een hele serie te draaien. Op de bio-software homepage (zie boven) is een menu-shell beschikbaar, waarmee Stipt geheel met de muis te bedienen is. Gratis te verkrijgen bij: IKC-Natuurbeheer, Postbus 30, 6700 AA Wageningen, 0317-474814 (P. Frigge); fax. 0317-474932.

CARTO FAUNA-FLORA (Barbier & Rasmont 1996). Een karteringsprogramma om verspreidingskaarten van elk willekeurig deel van de wereld te maken. Werkt onder MS-DOS. Hoewel vrij traag, is de kartering erg goed. Alles gebaseerd op geografische coördinaten, ook de verschillende meegeleverde kaarten. Hierdoor zijn kaarten te koppelen en projecties te veranderen. Kaarten uitgevoerd als PS files, om te zetten met meegeleverde GHOSTSCRIPT naar EPS. Programma meertalig, o.a. Nederlands. Invoer met ASCII files per soort, er is een edit programma en een shell onder Windows beschikbaar (CFF-EDIT), waarmee zulke files makkelijk te maken zijn. Bovendien heeft CFF-EDIT de mogelijkheid om allerlei coördinaten stelsels om te zetten. Prijs US \$ 120. Demo-versie van home-page te downloaden. Yvan Barbier & Pierre Rasmont, Laboratoire Zoologie, Université de Mons-Hainaut, Avenue Maistriau, 19, B-7000 Mons België, fax. 00-31-65373054.

e-mail: Yvan.Barbier@UMH.AC.BE.

http://panoramix.umh.ac.be/~zoologie/rasmont.html.

DMAP for Windows (Alan Morton). Een karteringsprogramma voor Windows, speciaal gericht op de Britse eilanden, maar met karteringsmogelijkheden voor hele wereld. Bij ons nog geen ervaring mee, maar wordt in Groot-Brittannië op grote schaal gebruikt. Prijs GB £ 70.

DMAP information pages: <http://www.compulink.co.uk/~dmap/>.

TranCoor 2.3 (Van Veen 1996). Hulpprogramma onder Windows om Nederlandse coördinaten van verschillende systemen te transformeren. Gratis te downloaden van biosoftware home-page (zie onder) en binnenkort via EIS verkrijgbaar.

Erik J. van Nieukerken